

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11733
Tarih : 30.04.2025

10/2690

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1 Mayıs İşçi ve Emek Bayramı vesilesiyle, Türkiye’de görünmeyen iş gücü, güvencesiz, mevsimlik ve sezonluk çalışma biçimleri ile yaygın işsizlik arasındaki bağlantıyı kapsamlı biçimde inceleyecek; kayıt dışı istihdam uygulamaları ile özellikle kadın emeğinin yoğun biçimde sömürüldüğü alanları açığa çıkaracak; çalışma yaşamındaki yapısal eşitsizlikleri tespit ederek sosyal devletin sorumluluklarını yerine getirmesine ve iş güvencesini esas alan düzenlemelerin oluşturulmasına zemin hazırlamak amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de uzun yıllardır kronikleşen işsizlik sorunu, yalnızca istihdam rakamları üzerinden okunabilecek bir mesele olmaktan çıkmıştır. Özellikle son yıllarda hızla artan işsizlik oranları ile toplum genelinde gelecek kaygısı artmış; iş güvencesi, sosyal haklar ve sendikal, örgütlü işçilik gibi kavramlar çok geniş bir kesim için erişilmez hale gelmiştir. 1 Mayıs İşçi ve Emek Bayramı vesilesiyle, yalnızca görünür istihdam biçimlerine değil; resmî kayıtlara girmeyen, güvencesiz, sigortasız, yevmiyeli ve mevsimlik çalışma biçimlerine de dikkat çekmek gerekmektedir.

Bugün Türkiye’de istihdam edilen her üç kişiden biri kayıt dışı çalışmaktadır. TÜİK’in resmi verilerine göre kayıt dışı istihdam oranı %30 civarında görünmesine karşın, hizmet sektörü başta olmak üzere, tarım, turizm ve inşaat gibi sektörlerde bu oran yer yer %70’lere kadar ulaşmaktadır. Çalışanların büyük bölümü, sosyal güvenceden, iş güvenliğinden ve düzenli gelir hakkından yoksun biçimde çalışmaya mecbur bırakılmaktadır.

Mevsimlik tarım işçiliği, bu sömürü düzeninin en bilinen ve en acı örneklerinden biridir. Ülkenin farklı bölgelerinden, binlerce kilometre yol katederek tarım alanlarına göç eden kadın, erkek ve çocuk işçiler, ağır şartlarda ve sağlıklı barınma koşullarından yoksun ortamlarda, çoğu zaman sigortasız ve sosyal güvencesiz biçimde çalıştırılmaktadır. Mevsimlik işçilerin barınma, ulaşım, sağlık ve eğitim gibi temel hakları sürekli ihlal edilmekte, çocuk işçiliği yaygın biçimde kullanılmaktadır. Üstelik bu işçiler, tedbirsizlik ve denetimsizlik nedeniyle yaşanan iş kazaları ve kötü çalışma koşulları sebebiyle de her yıl onlarca can kaybına maruz kalmaktadır.

Benzer bir tablo turizm sektöründe sezonluk çalışan işçiler için de geçerlidir. Sezonluk otel ve hizmet personeli, aylarca yoğun çalışma temposunda, sigortasız veya kısa süreli sözleşmelerle çalıştırılmakta; sezon sonu işten çıkarılmakta ve sonraki dönem için iş güvencesizliğine mahkûm edilmektedir. Özellikle kadın çalışanlar için bu koşullar cinsel taciz, mobing ve iş güvencesi tehdidi gibi ek mağduriyetler de yaratmaktadır.

Hizmet sektörünün genelinde, kafe, restoran, market ve mağaza çalışanları, yoğun mesailere rağmen kayıt dışı ya da eksik sigortalı çalıştırılmakta, resmi tatillerde ve bayram günlerinde ücretli izin hakları çoğunlukla tanınmamaktadır. 1 Mayıs İşçi Bayramı’nda bile çalıştırılan ve bu çalışmaları resmî kayıtlara yansımayan binlerce işçi vardır. Bir kısmı

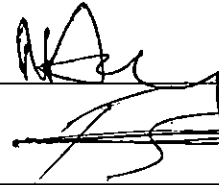
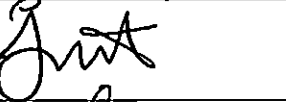
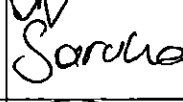
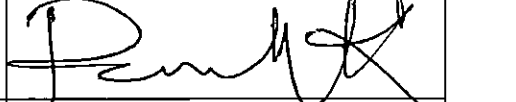
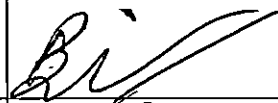
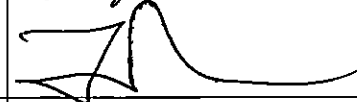
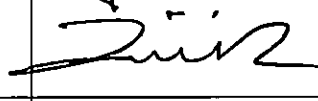
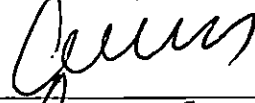
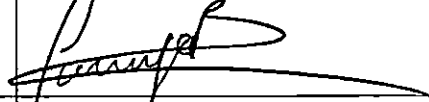
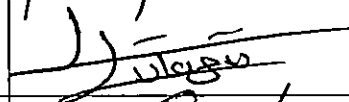
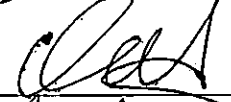
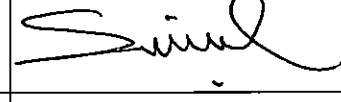
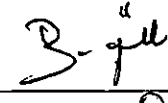
günübirlik yevmiyelerle çalışmakta, bir kısmı ise işsiz kalma korkusuyla mesai saatlerinin, izin haklarının ve asgari yaşam koşullarının ihlallerine ses çıkaramamaktadır.

Bu tablonun arkasında en önemli nedenlerden biri yaygın işsizliktir. Türkiye’de işsizliğin özellikle genç nüfus ve kadınlar arasında hızla artması, bu kesimleri her türlü güvencesiz ve düşük ücretli işe mecbur bırakmaktadır. İşsizlik baskısı altında, sigorta, mesai ücreti ve izin hakkı talep edemeyen, sendikal örgütlenmeye katılamayan milyonlarca işçi, modern kölelik koşullarına mahkûm edilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) açıkladığı son resmî rakamlarına göre geniş tanımlı işsizlik oranı %28,8 seviyesindedir. Kadınlarda bu oran %38,2’lere ulaşmaktadır. Resmi verilere yansımayan işsizlik oranları ise bu oranların çok daha üstünde olduğu tahmin edilmektedir. İşsizlik rakamlarının resmî istihdam politikalarıyla örtüştürülerek gizlenmesi, sorunun görünürlüğünü azaltmakta ve çözüm girişimlerini sekteye uğratmaktadır. İş bulamayan milyonlarca kişi, sigortasız, yevmiyeli, günübirlik işlerde çalışmaya yönelmek zorunda kalmaktadır.

Özellikle kadın emeği, bu güvencesiz alanların en yoğun biçimde sömürüldüğü bölümdür. Kadın işçiler mevsimlik tarım işlerinde, ev içi hizmetlerde, merdiven altı tekstil atölyelerinde, sezonluk turizm işlerinde ve kayıt dışı hizmet sektöründe en düşük ücretlerle, sosyal güvenceden yoksun, ağır sömürü koşullarında çalıştırılmaktadır. Kadınların bu alanlarda çalışma mecburiyeti, aile içi ve toplumsal baskılarla da derinleşmektedir.

Bu nedenlerle, 1 Mayıs İşçi ve Emek Bayramı vesilesiyle, Türkiye’de görünmeyen iş gücü, güvencesiz çalışma biçimleri, mevsimlik ve sezonluk işçilik düzeni ile işsizlik arasındaki ilişkiyi detaylı biçimde inceleyecek, işçi sağlığı ve güvenliği ihlallerini, kayıt dışı çalışmayı ve kadın emeği sömürüsünü ortaya koyacak bir Meclis Araştırması açılması zorunludur. Bu araştırma ile çalışma yaşamındaki derin eşitsizliklerin tespit edilmesi, sosyal devlet yükümlülüğünün yerine getirilmesi ve iş güvencesinin sağlanmasına yönelik düzenlemeler geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	